

Ignaciškasis humanizmas

Jėzaus Draugija

Dvasingumas – gyvenimas Kristuje

Jėzaus Draugijos įkūrėjo šv. Ignaco Lojolos dvasingumas formavosi Renesanso epochoje (XVI a.), humanistinio sąjūdžio įtakoje.

Dvasingumas

Kas yra dvasingumas? Ar kiekvieną žmogų galima laikyti dvasingu? Kuo ypatingas krikščioniškasis dvasingumas?

Dvasingumas apima visą gyvenimą, atsiskleidžia paprasčiausiose kasdienybės smulkmenose, žmogaus siekiuose. Jis reiškiasi per mūsų nuoširdžias pastangas būti visaverčiais žmonėmis. Tai suvoktas kūno ir dvasios, darbo ir atvangos, gyvenimo ir mirties ryšys. Tai atviro, ieškančio žmogaus vidaus atspindys... Tai mūsų kilni, viltimi gyvenanti širdis... Tai, kaip mes mylime ir ko meldžiamės... Vidinių kovų tyla, ištikimybė tiesai... Mūsų dieviškumo žmogiškasis pavidalas...

Apaštalas Paulius savo ir kitų krikščionių gyvenimą suvokia kaip „buvimą Kristuje“. Anot apaštalo, tikėjimas, kad Dievas prikėlė Kristų, vienija mus su Kristumi. Prisikėlusysis dovanoja savo Dvasią, kuri padeda pažinti Dievą kaip „Abba“ – Tėvą. Paulius kalba apie prisikėlusio Kristaus, jo atgimdančios Dvasios, naujos Dievo kūrybos patirtį: „Nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi esate viena Kristuje Jėzuje!“ (Gal 3, 28)

Kalbėdamas apie Dvasią, Paulius vartoja graikišką žodį *pneuma* (heb. *ruach*, lot. *spiritus*). Anot Pauliaus, „dvasingas“ asmuo yra tas, kurio gyvenimą tvarko, jam vadovauja arba įtaką daro Dievo Dvasia (plg. 1Kor 2, 12–14). Asmuo, kuris priešinasi Dievo Dvasiai, yra „kūniškas“. Paulius supriešina ne materialiąją ir dvasinę tikrovę, bet du skirtingus gyvenimo būdus. Asmuo yra dvasingas, jeigu

atsiliepia į Dvasios vedimą, ir kūniškas, jeigu jai priešinasi.

Krikščioniškasis dvasingumas – tai visas gyvenimas, įsivaizduojamas, patiriamas, suvokiamas ir pasirenkamas remiantis santykiu su Dievu Jėzuje Kristuje.

Humanizmas

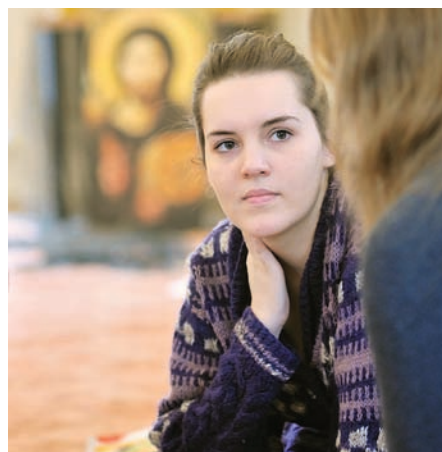
Kas yra humanizmas? Ar teisinga humanizmą visada tapatinti su tuo, kas prieštarauja religijai? Ar galima būti tikru krikščioniu ir humanistu?

Suvokti, ką norima pasakyti žodžiu *humanizmas*, nėra paprasta. Egzistuoja daugybė skirtingų humanizmo krypčių: Renesanso bei klasikinis graikų ir romėnų humanizmas, švietėjiškas arba sekuliarusis, dar vadinamas moksliniu, racionaliuoju, ateistiniu, agnostiniu ar etiniu humanizmu.

Kalbėdami apie krikščioniškąjį humanizmą turėtume paminėti ir budistinį, induistinį, islamiškąjį, žydiškąjį. (Martynas Buberis, Abraomas Hešelis, Emanuelis Levinas – žydų humanistai; Mahatma Gandis atstovauja indų humanistams). Dar paminėtinas liberalusis, egzistencialistinis, marksistinis, socialistinis humanizmas.

Dažniausiai minimas sekuliarusis humanizmas grindžiamas tokiais teiginiais: žmogus yra laisvas, šis gyvenimas yra vienintelis ir nėra jokio kito, žmogus yra atsakingas už savo gyvenimą, taip pat ir kitus žmones.

Švietėjiška tradicija žmogaus orumo sąvoką atsiejo nuo Šventuoju Raštu pagrįsto tikėjimo, kad žmogus sukurtas pagal „Dievo paveikslą ir panašumą“. Kai

Žmogiškumas, siekiantis begalybės

kurie mąstytojai (pvz., Jonas Pavlikovskis) bandė parodyti, kad šis atsiejimas ir „Dievo mirtis“ Vakarų kultūroje sudarė sąlygas naciams (ir bolševikams) paminti judaizmo ir krikščionybės vertybes, pagrindusias Europos civilizaciją, ir duoti siaubingą modernių laikų „antihumanizmo“ pavyzdį. Totalitarinės valstybės reikalavo ištikimybės, kažkada priklausiusios religijai.

Turėdami galvoje skirtingas humanizmo kryptis, mes galime drąsiai kalbėti apie krikščioniškąjį humanizmą, kaip Renesanso palikimą. Renesanso humanistai kritikavo „scholastinę“ pedagogiką, bažnytinę valstybę, dvasininkiją, liaudiškąjį pamaldumą ir t. t., tačiau kunigas Erazmas ir jo bičiulis Tomas Moras neatsisakė krikščioniškojo tikėjimo – save laikė ir ištikimais katalikais, ir humanistais.

Tarp šių laikų krikščionių humanistų paminėtini teologai Karlas Bartas, Paulius Tilichas ir Hansas Kiungas, filosofas Žakas Maritenas, rašytojas Tomas Mertonas ir kt.

Kalbėdami apie humanizmą negalime jo tapatinti tik su tuo, kas antireligiška ar antikrikščioniška. Pagal krikščioniškąjį mokymą, Dievas ir žmogus nėra konkurentai. Mylėdami žmogų, mylime Dievą; darydami gera kitam, vienijamės su Dievu. Neteisinga atsieti Dievą nuo žmogaus: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). II a. krikščionių mąstytojas šv. Irenėjus sako: „Dievo garbė yra gyvas žmogus.“ XX a. krikščionių rašytojas Tomas Mertonas teigia: „Jeigu suvoktume, kas mes iš tikrųjų esame, tai parpuolę pagarbintume vieni kitus.“

1965 m. Vatikano II susirinkimas davė naują paskatą krikščioniškam humanizmui puoselėti. Susirinki-

mo dokumentuose *Lumen gentium*, *Gaudium et spes* ir kt. akcentuojamas atvirumas kitoms kultūroms, ekumeninis požiūris, nuoširdus ir tikras rūpestis bendražmogiškomis vertybėmis bei problemomis.

Krikščioniškasis humanizmas visada turi atsižvelgti į jau sukaupą krikščioniškąją išmintį ir naujas humanitarinių bei socialinių mokslų įžvalgas, stengtis išgirsti balsus tų, kurie neturi balso visuomenėje.

Ignaciškasis humanizmas

Kuo pasižymi ignaciškasis humanizmas? Ar šios sąvokos neprieštarauja viena kitai? Ar mes galime vadintis ignaciškaisiais humanistais?

Ignaco Lojolos dvasingumas yra kupinas Renesanso humanizmo bruožų, todėl jį teisėtai galima vadinti humanistiniu. Kodėl sakome ignaciškasis humanizmas, o ne jėzuitų humanizmas? „Ignaciškasis dvasingumas“ yra daug platesnė sąvoka nei jėzuitų dvasingumas, įkūnytas Jėzaus Draugijoje. Nereikia būti jėzuitu, norint vadovautis ignaciškuoju dvasingumu.

Ignaciškasis dvasingumas kilo iš Ignaco Lojolos *Dvasinių pratybų* patirties. Šis dvasingumas yra priimtinas įvairių luomų bei profesijų žmonėms, t. y. pasauliečiams, vienuoliams, kunigams, darbininkams, inteligentams – kiekvienam asmeniui, atlikusiam dvasinės pratybas ir besivadovaujančiam iš jų kylančiais dvasiniais principais. Vadinas, ne tik Romos katalikai, bet ir kiti krikščionys – anglikonai, liuteronai, metodistai, presbiterionai, menonitai ir t. t., remdamiesi Jėzaus Draugijos 34-sios Generalinės kongregacijos nutarimais, gali save laikyti „išplėsta ignaciškąja šeima“.

Ignaciškąjį dvasingumą galima vadinti humanistiniu dar ir dėl to, kad jis kalba apie Dievą, veikiantį ne tik tikinčių, bet ir žmonių, kurie atsisako religijos arba atmeta Dievo sampratą, gyvenime.

Ignaciškojo humanizmo pavyzdžių gausu Jėzaus Draugijos istorijoje: Mateo Ričis, pirmasis pradėjęs tarpreliginį dialogą ir Evangelijos įkultūrinimą Kinijoje; Fridrichas Spy, ryžtingai gynęs žmogaus teises dar prieš Švietimo epochą; Tejaras de Šardenas, humanizmo sąvoką praplėtęs iki kosminio masto; Karlas Raneris, atskleidęs ignaciškojo dvasingumo teologines gelmes. Verta paminėti ir Kristoforą Klavijų – visuotinai priimto Grigaliaus kalendoriaus sudarytoją; egiptologą ir projektoriaus išradėją Atanazijų Kircherį; Rudžerį Boškovičių – modernios atomo teorijos pradininką; Domeniką Zipolį, kūrusį muziką gvaraniams jėzuitų misijose Pietų Amerikoje; Žaką Marketą – pirmosios europiečių gyvenvietės prie Mičigano ežero įsteigėją ir Misisipės tyrinėtoją; garsųjį anglų poetą Gerardą Hopkinsą ir kt.

Kuo mes, žmonės, skiriamės nuo kitų šios Žemės gyventojų? Įtakingas XX a. teologas K. Raneris teigia, kad ne tik protas, bet ir begalybės ilgesys, kurio niekada negalėsime pasotinti, daro mus žmonėmis. Mūsų troškimai neturi ribų, begalybę atrandame ne šalia savęs, bet savyje. Noras suvokti visumą, galutinę prasmę, verčia kelti Dievo egzistavimo klausimą. Be to, kalbėdami apie meilę Dievui ir žmogui, kalbame apie tą pačią tikrovę, tik skirtingas jos plotmes. Suvokdami save kaip slėpinį, mes patiriame didžiausią slėpinį, kurį vadiname Dievu.

Dvasinės pratybos

Šv. Ignaco Lojolos Dvasinės pratybos – kelionė į laisvę

Ignaco Lojolos patirtis ir dvasinė išmintis sudėta į knygėlę, pavadintą *Dvasinės pratybos*. Pratybomis siekiama tapti jautriems Dievo veikimui, atrasti giliausius savo troškimus ir ištikimai pagal juos gyventi, priimti sprendimus, atspindinčius širdyje gyvenančio Dievo buvimą, sąmoningai vienyti savo gyvenimą su Jėzaus – Dievo ir Žmogaus – gyvenimu.

Daugumai žmonių dvasinės pratybos reiškia kelionę į asmeninę laisvę, kurios jie iki tol nebuvo patyrę. Pats Ignacas taip savo laikmečio kalba apibūdina pratybų tikslą:

„Dvasinėmis pratybomis vadiname kiekvieną būdą, kuris parengia ir nuteikia sielą pašalinti iš savęs visus netvarkingus polinkius, o juos pašalinus ieškoti ir rasti dieviškąją valią bei taip tvarkyti savo gyvenimą, kad būtų naudinga sielos išganymui“ (1).

Ką reiškia būti laisvam? Tai sugebėti save valdyti, kad, atsižvelgdami į Dievo meilę, pajėgtume išreikšti ir atskleisti save, įsipareigoti tapti tokiais žmonėmis, kokiais, tikime, Dievas nori, kad būtume, eiti tuo gyvenimo keliu, kuriuo, tikime, Dievas mus kviečia eiti.

Knygoje pateikiamos aštuonios dvasinių pratybų temos ir nurodoma, kokių malonių turėtume melsti. Malonė – dovana, patirtis, kurios tą dieną prašome naudodamiesi nurodytais Šventojo Rašto tekstais, patarimais.

Dvasinės pratybos gali trukti aštuonias dienas arba ilgesnį laiką. Atliekant pratybas kasdieniame gyvenime, kasdien reikėtų skirti bent 30 min. mąstomajai maldai su pasirinktu Šventojo Rašto tekstu.

Mylintis Dieve,
padėk man patirti
daugiau negu bet kada –
išgirsti Žodį,
kuris skambėjo iš pradžių,
pamatyti jį savo akimis
ir savo rankomis paliesti,
idant galėčiau įtaigiai apie jį pasakoti
visiems, pas kuriuos mane siunti.
Meldžiu,
kad visame mano gyvenime,
kalboje bei veiksmuose
nuolat dalyvautų Gyvenimo Žodis.

Malonė, kurios meldžiu

Gilios Dievo meilės patirties, Dievo sandoros su manimi ir Dievo ištikimybės man išgyvenimo.

Patarimas

Leisk Šventajai Dvasiai švelniai atverti tavo širdį rekolekcijų malonėms. Džiaukis kūrinijos grožiu, pojūčiais jį patirk – stebėk, klausykis, lytėk, ragauk, užuosk. Viską priimk kaip dovaną. Išižiūrėk, kaip kūriniai šlovina Dievą, būdami savimi – tokie, kokius sukūrė Dievas. Atsiverk Dievui, kad ir tu taptum tokiu, koks esi sukurtas – žmogui be kaukės.

Pasiūlymai maldai

Imk 139 psalmę. Prašyk tave pažįstantį ir mylintį Dievą, kad jis primintų nuostabius dalykus, kuriuos dieviškasis gerumas tau padarė per visą tavo gyvenimą (arba pasirinktą laikotarpį). Tai tavo gyvenimo su Dievu istorija – šventojo istorija. Pamėgink atpažinti, koku būdu Dievas yra tau ištikimas, kada jo buvimą ir meilę patyrei labiausiai.

Teocentrinis ignaciškasis humanizmas – tai ne viena kitai prieštaraujanti sąvoka. Šis humanizmas susitelkia į žmogiškumą, kuris laukia, stebi, klauso, viliasi; žmogiškumą, kuris trokšta peržengti penkių pojūčių ribas – siekia begalybės.

Krikščionių rašytojas K. S. Liuisas pastebi: „Mums negana vien regėti grožį... Mes siekiame kažko daugiau, ką sunku nusakyti žodžiais – susivienyti su regimu grožiu, juo pavirsti, įsileisti jį savin, juo mėgautis, į jį įsiliesti. Štai kodėl dangų, žemę ir vandenį mes padarėme dievų ir deivių, nimfų ir elfų buveine.“

Šis nenuslopintas begalybės ilgesys K. S. Liuisui paaiškina tai, kodėl niekas, kas sukurta, ir jokia patirtis negali žmogui suteikti visiško pasitenkinimo. Išgyvename benamio būseną ir tuo pat metu ligi skausmo juntame, ką reiškia „namai“...

Religinė patirtis

Kas yra krikščionybė – patirtis ar žinia? Kaip žmogiškoji patirtis siejasi su religine? Kuo grindžiame savo tikėjimą – žiniomis ar patirtimi?

„Krikščionybė – tai ne naujiena, kuria privalome tikėti, bet tikėjimo patirtis, kuri tampa naujiena. Ji atveria naujas galimybes tiems, kurie ją girdi savo kasdienybėje“ (Eduardas Šilebeksas).

„Dievas buvo taip arti... Norėjosi prieiti prie kiekvieno ir stipriai apkabinus pasakyti: aš tave myliu“ (Donata, „Kairos“ rekolekcijų patirtis).

Bendraudami dalijamės kokia nors savo gyvenimo patirtimi. Mūsų patirtis, kad ir kokia ji būtų, niekada nėra grynai subjektyvi ar objektyvi. Nors egzistuoja objektyvi tikrovė, tačiau patirtį nuspalvina jautimas, suvokimas, interpretacija. Patiriame visa savo būtimį, todėl niekada negalime tiksliai pasakyti, kas šioje patirtyje buvo objektyvu ir kas subjektyvu.

Kasdienė patirtis labiau veikia mūsų išorinį, o ne vidinį gyvenimą. Tačiau kasdienybėje pasitaiko akimirų, kai atsiveria gyvenimo ir patirties „gelmė“: imame kalbėti apie tiesą, prasmę, vertybes, grožį ir t. t.

Tik atpažinę vidinio gyvenimo atvertą pasaulį galime pradėti mąstyti apie religinę patirtį, bandyti ją suvokti.

Religinė patirtis įgyjama ne atskirai, bet kartu su kitais žmogaus išgyvenimais. Ji pasireiškia tuo, kad asmuo pajunta naują ryšį su būtimi (begalybe, anapusybe, transcendencija), atsiskleidžiančia per kasdienę patirtį. Ji (būtis, transcendencija) priklauso religinei sričiai. Kiekviena religinė patirtis – tai „gelmės“ patirtis, nors ne kiekviena „gelmės“ patirtis yra religinis išgyvenimas.

Tikinčiajam bet kuri žmogiška patirtis gali turėti religinę plotmę, nes Dievas veikia ne tik anapus, bet ir savo sukurtose Visatoje. Pagal krikščioniškąjį mokymą, Dievas tvarko pasaulį iš vidaus ir veikia žmonių gyvenimuose. Būdamas iš prigimties atviras anapusybei (begalybei), žmogus priima Dievo Dvasią, kuri tampa tikėjimo, vilties ir meilės šaltiniu. Veikdama iš vidaus, Dvasia švelniai liečia, melia traukia prie savęs. Ši dieviška gyvenimo plotmė yra prieinama kiekvienam žmogui, nes ji egzistuoja ne išorėje, bet asmens širdyje.

Dievo patirtis – tai krikščioniško gyvenimo centras ir širdis, nes žmogiškoji ir dieviškoji tvarka, nors ir savarankiškos, iš esmės yra griežtai vieningos: žmogiškoji tvarka egzistuoja dieviškoje plotmėje. Dievo veikimas negali būti atskirtas nuo žmogaus asmens ir jo prigimties.

Religinė patirtis – tai ypatinga žmogiškosios patirties konfigūracija, leidžianti peržengti šį matomą, apčiuopiamą pasaulį ir į viską pažvelgti vidiniu žvilgsniu. Todėl tikintis žmogus ne tik kitaip vertina gyvenimą, įvykius, patirtį, bet ir gyvena kitokiame pasaulyje, t. y. pasaulyje, kuriame veikia Dievas.

Malonė, kurios meldžiu

Noriu išgirsti asmeninį Dievo kvietimą ir atsilipti į dieviškąją meilę bei ištikimybę.

Patarimas

Prisimink kokį nors mylimą žmogų ir įsivaizduok, kad jis tave kviečia būti ir veikti kartu. Bendroje kelionėje neišvengiamai susidursi su sunkumais, bet kartu patirsi džiausmą, kad esate kartu.

Svarstyk, kaip ir kur tave kviečia Jėzus...

Pasiūlymai maldai

1. Pr 12, 1–3 – Abraomo pašaukimas. Dievas kviečia rizikuoti – atsisakti dalykų, kurie teikia saugumą, ir pasikliauti Dievu, atrasti saugumą jame. Per tave Dievas žada nešti palaimą žmonėms.
2. 1 Sam 3, 1–10 – Samuelio pašaukimas. „Aš čia. Kalbėk, Viešpatie, tavo tarnas klauso.“ Visiškas atvirumas ir pasitikėjimas Dievu.
3. Lk 1, 26–38 – Marijos pašaukimas. Pasitikėjimas Dievo žodžiu ir troškimas kartu su Marija tarti: „Tebūnie man, kaip tu pasakei.“
4. Mt 5, 43–48 – „Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas...“ Tobulumas – tai gailestingumas.

Kiti tekstai

Jėzus – atliepo Dievui pavyzdys: Iz 43,1–4; 49,1–6; 50, 4–9;

Lk 4, 16–21 – „Dievo Dvasia ant manęs...“

Malonė, kurios meldžiu

Gilaus asmeninio gailesčio dėl neištikimybės Dievui ir susitaikinimo su Dievu, kurį dovanoja nukryžiuotas Kristus.

Patarimas

Maldos pradžioje prašyk, kad Dievas apšviestų tas gyvenimo sritis, kurios tau kelią nerimą, padėtų atpažinti tuos gyvenimo momentus, kai priešinaisi jo įkvėpimui.

Pasiūlymai maldai

Imk Evangelijos tekstą, pasakojantį apie samarietės pokalbį su Jėzumi prie šulinio (Jn 4, 7–26; 39–42).

Atsimink savo išgelbėjimo istoriją – nuodėmes, iš kurių buvai išvaduotas (-a). Užtuot bandęs (-usi) jas prisiminti, kreipkis į Jėzų, kaip tai darė moteris prie šulinio, kad jis tau pasakytų „viską, ką esi padaręs (-usi)“, – švelniai, su meile. Prašyk, kad Dievas tau padėtų aiškiai atpažinti savo neištikimbę ir jos priežastis (*Dvasinės pratybos*, 62–63).

Kiekvieną maldos metą baik pasikalbėjimu su Dievu. Tada savęs klausk: ką esu padaręs dėl Kristaus? ką darau dėl Kristaus? ką turiu daryti dėl Kristaus? (DP, 53).

Kiti tekstai

1 Jn 1, 6–10 – širdies pasikeitimas. „Jei sakytume, jog neturime nuodėmės, klaidintume patys save.“

Fil 2, 5–11 – gailestingumas. Jis „apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą.“

Ignaciškojo dvasingumo bruožai

1. Susitelkti į Kristų ir jo misiją

Kodėl viskas egzistuoja? Ką reiškia žmogaus sąmonė šioje 99,9% bežmogėje Visatoje? Kokia gyvenimo, kančios ir mirties prasmė?

Jėzaus mokymą galėtume apibūdinti paties Išganytojo žodžiais: „Atėjo metas, prisiartino Dievo karalystė. Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 15). Šie žodžiai Jėzaus veiklą pristato kaip „kairos“ – lemiamą momentą žmonijos istorijoje, laukiant Dievo karalystės. Ką turėtume daryti? Atgaila ir tikėjimas – tai atsakas į Gerąją Naujieną.

Jėzaus palyginimai, pvz., apie garstyčios grūdėlį (Mk 4, 31) ir raugą (Mt 13, 33), supina dabartį ir ateitį. Dievo karalystė galutinai pasirodys ateityje. Tačiau dabar ji skleidžiasi per Jėzaus asmenį, jo mokymą ir gydymą. Jėzaus mokiniai dalyvauja jo misijoje – jie liudija esančią ir būsimą Dievo karalystę.

Jėzaus patirtis dykumoje, jo malda vienumoje pirmųjų amžių krikščionis įkvėpė atsiskirti nuo kitų žmonių, trauktis į dykumą, kurti vienuolynus. Tačiau ignaciškasis dvasingumas mūsų žvilgsnį kreipia ne į Kristų dykumoje, o į Kristų, keliaujantį iš vienos vietos į kitą ir skelbiantį Gerąją Naujieną apie Karalystę. Vizijos platumu pasižymėjo ir apaštalas Paulius: „Ar pasaulis, ar gyvenimas, ar mirtis, ar dabartis, ar ateitis, – viskas yra jūsų, bet jūs patys – Kristaus, o Kristus – Dievo“ (1Kor 3, 22–23). O Ignacas Išganytoją lygina su Karaliumi, akcentuodamas jo troškimą visa suvienyti su Dievu (1Tes 5, 9; Kol 2, 2; Ef 1, 9–10).

Bažnyčia, kuri yra Kristaus sakramentas, pašaukta vykdyti sutaikinimo misiją. Apaštalas Paulius ir Ignacas giliai tikėjo, kad kiekvienas krikščionis yra kviečiamas savaip dalyvauti šioje misijoje.

Dvasinės pratybos padeda suvokti ir atrasti savo vietą Jėzaus ir Bažnyčios misijoje. Jos prasideda pagrindiniais klausimais: kodėl viskas egzistuoja? koks yra mano gyvenimo tikslas? Ignacas atsako labai paprastai: mes sukurti Dievą „garbinti, jam tarnauti... Kiti dalykai žemėje sukurti dėl žmogaus, kad jam padėtų siekti tikslo, dėl kurio jis sukurtas“ (DP, 23).

Gyvenimas, suvoktas kaip dovana, pašaukimas, dalyvavimas Jėzaus misijoje, nepriklausomai nuo fizinės sveikatos, profesijos, padėties visuomenėje ir pan., atveria naują gyvenimo ir patirties plotmę – leidžia išeiti iš šio kasdienybės rato ir atsiverti begalybei, šventumui, galiausiai – patirti „kairos“ akimirkas. „Dvasinėse pratybose“ Ignacas ragina savęs klausti: ką dariau dėl Kristaus? ką darau dėl Kristaus? ką ketinu daryti dėl Kristaus?

Kristus kviečia: „Eik [...] ir sek paskui mane“ (Mk 10, 21). Kas iš tiesų yra tas, kuris mane kviečia? Kaip turiu juo sekti? Atsakymus į šiuos ir kitus klausimus galiu išgirsti tylioje širdies maldoje.

2. Horizontas – Švenčiausioji Trejybė

Kas yra Jėzus Kristus, kuriuo turėčiau sekti? Kaip jis susijęs su Dievu, kurį vadino „Abba“ – Tėčiu? Kas yra Šventoji Dvasia? Kaip ji veikia?

Šiandien dažnai kartojama, kad XXI a. krikščionis bus mistikas arba nebus krikščionis.

Dvasinėse pratybose (kaip ir Šventajame Rašte) pristatomas Dievas nėra tik stebėtojas, planuotojas ar savyje susitelkęs mąstytojas. Pratybose susitinkame su Dievu, kuris „darbuojasi“ ne tik kurdamas Visatą, bet ir ją suvienydamas Kristuje (DP, 236). Viskas iš jo išeina ir į jį sugrįžta.

Jėzaus santykis su Dievu buvo intymus, kaip vaiko su tėčiu ar mama: „Aš šlovinu Tave, Tėve, dangaus ir žemės

Malonė, kurios meldžiu

Noriu susitaikinti su Dievu ir patirti jo ramybę, kad šiuo vidiniu džiaugsmu galėčiau pasidalyti su kitais.

Patarimas

Žvelk į nukryžiuotą Kristų. Jis atveria tau ateitį, naują meilės horizontą – susitaikinimą su Dievu – ir žada ištikimybę visais gyvenimo momentais. Gailestingumas yra kartu ir atleidimas, ir naujų galimybių suteikimas. Eik prie Kristaus kryžiaus, kad pajėgtum ramiai priimti savo praeitį ir su viltimi žvelgti į ateitį, ją tvarkyti kartu su Kristumi.

Tavo praeitis ir ateitis yra gailestingosios Dievo meilės glėbyje.

Pasiūlymai maldai

Imk Kol 3, 12–17 – „Kaip Viešpats jums atleido, taip ir jūs atleiskite. Jūsų širdyse teviešpatauja Kristaus ramybė.“ Šis tekstas gali būti dienos fonas.

Kiti tekstai

Mt 9, 9–13 – Mato pašaukimas. „Ne sveikiesiems reikia gydytojo, o ligoniams.“ Jėzus ne tik atleidžia, bet ir kviečia būti apaštalu.

Jn 8, 3–11 – pagauta svetimautoja. „Nė aš tavęs nepasmerksiu.“

Lk 19, 1–10 – muitininkas Zachiejus. Jėzus „atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo praužęs.“

Mk 1, 40–45 – raupsuotojo išgydymas. „Noriu, būk švarus!“

Malonė, kurios meldžiu

Geriau pažinti Jėzų, labiau jį pamilti ir nuoširdžiau juo sekti.

Patarimas

Atidžiai skaityk nurodytus Šventojo Rašto tekstus, stenkis įsivaizduoti įvykius, žmones, jų poelgius, reakcijas. Įsiklausyk į Jėzaus žodžius, pamokymus. Tai būdas pažinti ir pamilti Jėzų, sužadinti troškimą juo sekti.

Pasiūlymai maldai

1. Lk 5 sk. – apaštalų pašaukimas. Kontempliuok, kaip švelniai ir kantriai Jėzus atskleidžia apaštalam tai, ko iš jų tikisi. Mąstyk, kaip Jėzus kalbina tave, kokius reikalavimus kelia. Kalbėkis su Kristumi: klausk, atidžiai jo klausykis, lauk atsakymų į tavo klausimus.

Kur tu gyveni? – Ateik ir pamatysi. Pasilik.
Kas tu esi? – Žodis, Kelias, Tiesa, Gyvenimas, Šviesa, Karalius, Ganytojas, Gyvenimo Duona, Alfa ir omega, Pradžia ir pabaiga...
Ką ketini veikti? – Darbuotis kartu su tavimi dėl Karalystės.

Kaip nori vykdyti savo misiją? – Per tavo prisiimtą neturtą, nuolankumą, išbandymus.
Ko nori iš manęs? – Tavo širdies, tavęs paties (pačios).

2. Mt 16, 13–28 – „Kuo žmonės laiko Žmogaus Sūnų? [...] O kuo jūs mane laikote?“ Įsivaizduok Jėzų, žiūrintį tau į akis ir klausiantį: „Kuo tu mane laikai?“ Atsakymą grįšk ne žiniomis iš knygų, bet savo patirtimi.

Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams. Taip, Tėve, nes Tau taip patiko. Viskas man yra mano Tėvo atiduota. Ir niekas nežino, kas yra Sūnus, tik Tėvas, nei kas yra Tėvas, tik Sūnus ir tas, kam Sūnus nori apreikšti“ (Lk 10, 21–22).

Jėzaus santykis su Dievu – Tėvu, jo pažadas atsiųsti Šventąją Dvasią, Išganytojo gyvenimo slėpinių apmąstymas pirmuosius krikščionis, o taip pat ir Ignacą, kreipė į Dievą – Švenčiausiąją Trejybę. Šis vieno Dievo Trijuose Asmenyse slėpinys Ignacui buvo ne tiek mąstymo, kiek patirties dalykas. *Autobiografijoje* šventasis mini, kad turėjo „didelį pamaldumą“ Trejybei – jis patyrė Dievą kaip tris muzikos instrumento klavišus, derančius tarpusavyje ir skambančius vienu akordu. Ši patirtis jį gaudimo iki ašarų ir paliko gilų pėdsaką sieloje. Nuolankumas, kurį jis jautė melddamasis Švenčiausiosios Trejybės akivaizdoje, subrendo į nuolankiai pagarbų elgesį su žmonėmis, kuriuos jis laikė Trejybės paveikslais.

Dievo, kaip Tėvo arba Kūrėjo, samprata nurodo, kad Dievas yra mums neprieinamoje plotmėje – aukščiau to, kas sukurta. Dievo, kaip Dvasios, įvaizdis rodo į Dievą, veikiantį kūriniuose. Jis, kaip mūsų kvėpavimas, patiriamas „iš vidaus“. Iš tiesų Ignacas nebuvo nuoseklus, dieviškiems asmenims priskirdamas skirtingas funkcijas: Dievas Kristuje apsirėškia kaip Kūrėjas ir Guodėjas, Davėjas ir Dovana.

Kaip išlaikyti gyvą santykį su Dievu? Ignaco dvasingumas skatina kurti ir puoselėti tokius Jėzaus ir Trejybės įvaizdžius, kurie mums kalbėtų ir atsakytų į mūsų patirties bei laikmečio poreikius. Todėl turime nuolat grįžti prie Dievo įvaizdžių Šventajame Rašte ir tų krikščionių, kurie pažino, mylėjo Dievą ir jam tarnavo, tradicijų. Tai leidžia geriau suvokti mūsų pačių Jėzaus įvaizdžius, juos pat-

virtinti arba pataisyti. Be to, tai leidžia, kaip darė Ignacas, Jėzaus ir Trejybės įvaizdžius Šventajame Rašte bei tradicijoje susieti su mūsų patirtimi ir tokiu būdu išlaikyti gyvą santykį su Dievu.

3. Laisvinanti malonė

Kas yra Dievo malonė? Kaip ji išlaisvina žmogų? Koks ryšys tarp dieviškumo ir žmogiškumo, sakralumo ir profaniškumo?

Apaštalas Paulius sako: „Aš nuolat dėkoju dėl jūsų Dievui už *Dievo malonę*, suteiktą jums per Jėzų Kristų, kad per jį praturtėjote viskuo – visokiu žodžiu ir visokiu pažinimu, – ir Kristaus liudijimas jumyse tapo tvirtas“ (1Kor 1, 4).

Paulius ir Augustinas iš Hipono (V a.), formavęs Vakarų Bažnyčios krikščioniškąją mintį, akcentavo, kad malonė teikiama veltui, ji išplečia asmens laisvę, nes pasirinkimo ir apsisprendimo objektą parodo kitokiame – Dievo meilės – kontekste. Ji naikina nuodėmės šaknis – egoizmą.

Ignacas stebėjosi, kad Dievas bendravo su juo, nepaisydamas jo nuodėmingumo. Šventasis suprato, kad Dievas duoda ir atleidžia laisvai, be jokių žmogaus nuopelnų. Jeigu Kūrėjas bendrauja su tokiu nusidėjėliu kaip jis, vadinasi, Kūrėjas gali kalbėtis su kiekvienu asmeniu. Kaip tik iš Dievo malonės apstumo ir kilo vadinamasis „ignaciškasis optimizmas“. Ignaciškasis dvasingumas ieško Dievo ir jį sutinka „visuose dalykuose“, nes viskas yra malonė – nuo sukūrimo iki žmonijos sutaikinimo ir suvienijimo su Dievu Kristuje.

Anot K. Ranerio, malonė – tai laisvas, nepelnytas, atleidžiantis Dievo atsidavimas žmogui.

Malonė, kurios meldžiu

Prašau šviesos sau, kad įvertinęs (-usi) savo giliausius troškimus, gebėjimus, gyvenimo aplinkybes atrasčiau savo gyvenimo kelią. Kaip eidamas (-a) savuoju keliu liudysiu Kristų, darbuosisi dėl jo Karalystės?

Patarimas

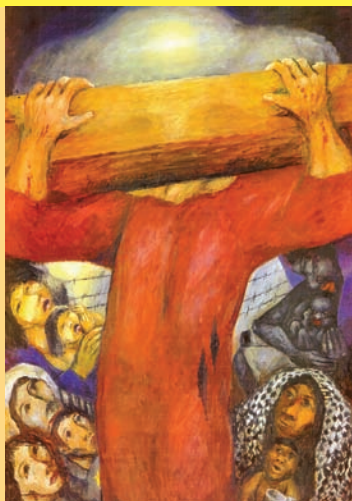
Atpažink jausmus, kylančius meldžiantis. Kada patiri „dvasinę paguodą“ ir „dvasinę nepaguodą“? Dvasinė paguoda – „kai sieloje kyla kokia nors vidinė paskata, kurios dėka siela užsidega meile savo Kūrėjui ir Viešpačiui“ (DP, 316). Dvasinė nepaguoda – „sielos aptemimas, sumišimas, linkimas prie žemų ir žemiškų dalykų, nerimas dėl įvairių blaškymų ir gundymų, stumiančių į nepasitikėjimą, vilties ir meilės praradimą...“ (DP, 317). Puoselėk tas mintis ir pasiryžimus, kurie kyla iš dvasinės paguodos. Būdamas (-a) dvasinėje nepaguodoje nekeisk anksčiau padarytų sprendimų.

Pasiūlymai maldai

Lk 9 ir 10 sk. – pamokymai apaštalams. Pasirink bet kurią ištrauką iš nurodytų skyrių. Vaizduotėje kūrybingai atgaivink Evangelijos scenas, t. y. įeik į realią žmonių gyvenimo situaciją, mintyse užmegzk pokalbį su jos veikėjais, stebėk Jėzų, bendrauk su juo ir t. t.

Kiti tekstai

Jei reikėtų, imk Apd 3, 1–16. Įsivaizduok Petro ir Jono gyvenimo įvykius. Kuo degė jų širdys? Ko jie siekė? Kaip artimiausi Jėzaus mokiniai suvokė ir vykdė savo pašaukimą (misiją)?

Malonė, kurios meldžiu

Vidinio skausmo dėl kančios, kurią patyrė išduotas, apleistas, vienišas ant kryžiaus Kristus. Meldžiu, kad gyvenimo sunkumai ir išbandymai dar labiau vienytų su Jėzumi ir aplinkiniais žmonėmis, ypač vargšais.

Patarimas

Pagarbiai, atvira širdimi stovėk po kryžiumi. „Jis gi mūsų negales nešė ir mūsų skausmus ant savęs užsikrovė. O mes galvojome, kad jis paženklintas, Dievo prispaustas ir jo palaužtas. Jis buvo perdurtas dėl mūsų piktadarybių, jis buvo sumuštas dėl mūsų nusižengimų. Bausmė ant jo krito mūsų išganymui, ir jo žaizdomis mes išgydyti“ (Iz 52,14).

Pasiūlymai maldai

Kristus buvo nukryžiuotas ne tarp dviejų žvakių ant altoriaus, bet tarp dviejų nusikaltėlių. Vieta, kurioje tai įvyko, vadinosi „kaukolė“. Ten, už miesto vartų, būdavo siunčiami pasmerktieji.

Kryžius – tai simbolis, kviečiantis nepasilikti vien religiniuose jausmuose, bet raginantis eiti į bendrystę su vargšais ir engiamaisiais. Antra vertus, tai simbolis, kviečiantis vargšus ir netikinčius į bendrystę su nukryžiuotu Dievu Kristuje.

Praleisk dieną kartu su kenčiančiu ir mirstančiu Jėzumi. Perskaityk visų keturių evangelijų pasakojimus apie Kančią arba apmąstyk Kryžiaus kelio stotis. Prašyk Jėzaus, kad sutvirtintų pasiryžimą būti su juo ir tada, kai sunku.

K. Raneris pastebi, kad Dievas sukūrė pasaulį tam, kad galėtų su savo kūriniais bendrauti, jiems save dovanoti ir prašyti jų atsakyti tuo pačiu. Anot teologo, nuo pat pradžios pasaulis ir istorija Dievo malone yra išaugintos iki antgamtinio lygio, žmogaus dvasia yra atvira anapusybei (transcendencijai) ir egzistuoja Absoliučioje Būtyje. Malonė persmelkia mūsų kasdienybę, ją patiria konkrečiose gyvenimo situacijose – per ištikimybę, meilę, užuojautą, skausmą, atsakomybę ir t. t. Todėl visa, kas žmogiška, kartu yra ir dieviška.

4. Tikėjimas – pasitikėjimas

Kas yra tikėjimas? Kas krikščioniškame dvasingume užima svarbesnę vietą – Dieviškasis Asmuo ar tikėjimo tiesos? Kaip apibūdinau savo tikėjimą?

Apaštalo Pauliaus gyvenime Kristus užėmė svarbiausią vietą: „Aš iš tikrųjų visa laikau nuostoliu dėl Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybės. Dėl jo aš ryžausi visko netekti ir viską laikau sąslavomis, kad laimėčiau Kristų ir būčiau jame“ (Fil 3, 8–9).

Tikėjimas, kaip ir malonė, yra pagrindinis krikščioniškojo dvasingumo komponentas. Jėzus mokė, kad tikėjimas – svarbiausia sąlyga patekti į Dievo karalystę. Be tikėjimo nėra nei mokinytės, nei išgijimo. Paulius krikščionis vadino tiesiog „tikinčiaisiais“. Ignacas manė, kad šis žodis gali būti neteisingai supras tas, todėl ragino jį paaiškinti.

Ką norime pasakyti žodžiu „tikėjimas“? Viena vertus, tikėti – tai pritarti suformuluotiems teiginiams, pvz., sutikti, kad tai, kas rašoma ar sakoma, yra tiesa. Antra vertus, tikėti – tai pasitikėti, pvz., jaustis saugiai šalia mylimo žmogaus.

Tikėti judaizme (*amoona*, panašu į *amen*) – reiškia atsiremti į tai, kas patikima, tvirta tartum uola. Jėzus mokė, kad tikėjimu galima kalnus kilnoti (Mk 11, 23). Jis ragino būti tokiems kaip vaikai, nes jie tiki savo tėvais (Mk 10,15). Žydų religijoje ir Jėzaus mokyme tikėti reiškia pasitikėti.

Po Jėzaus prisikėlimo mokiniai tvirtino, kad jis yra Kristus, Viešpats, Dievo Sūnus. Šios tikėjimo formuluotės apie Jėzų, pagrįstos prisikėlimo patirtimi, atskleidžia tikėjimą, kaip reikalavimą protu pritarti suformuluotiems teiginiams apie Jėzaus asmenį.

Iš tiesų, abu šie tikėjimo paaiškinimai – pasitikėjimas asmeniu ir tikėjimas apie jį pasakytoms tiesoms – glaudžiai susiję. Deja, Vakarų Bažnyčioje labiau išsialgėjo tikėjimo, kaip proto pritarimo apreiškoms tiesoms, supratimas.

Ignacui tikėjimas Jėzumi reiškė pasitikėjimą juo. Be to, Ignacą žavėjo Jėzaus neturtas. Šventasis galvojo, kad neturtas leidžia Kristų vadinti „Amžinuoju Karaliumi“ ir „Pasaulio Valdovu“. Jis tvirtai tikėjo, kad tik būdamas dvasinguoju vargdieniu gali stotis greta Jėzaus.

5. Veikli meilė

Ką reiškia gailestingoji (veikli) meilė? Kaip suvokti, kokios veiklos (tarnystės) derėtų imtis? Kaip sieti veiklą su malda?

Apaštalas Paulius sako: „Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau žvangantis varis ir skambantys cimbolai... Meilė visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria. Meilė niekada nesibaigia“ (1 Kor 13,1–13). O apaštalas Jokūbas primena: „Kaip kūnas be dvasios miręs, taip ir tikėjimas be darbų negyvas“ (Jok 2, 26).

Malonė, kurios meldžiu

„Būti linksmam ir ištis džiūgauti dėl Kristaus, mūsų Viešpaties, tokios didelės garbės ir džiaugsmo“ (DP, 221).

Patarimas

Jėzaus mokiniai išgyveno tai, ką jie vadino „prisikėlimu“ – mirusio, o dabar gyvo, bet pasikeitusio Jėzaus pasirodymą. Jie tuo tikėjo, tuo gyveno ir dėl to mirė.

Įsivaizduok evangelijose aprašytą Kristaus prisikėlimo įvykį. Bandyk suvokti mokinių reakciją, patirti džiaugsmą, kuriuo jie dalijosi: „Visada džiaukitės, be paliovos melskitės! Už viską dėkokite“ (1 Tes 5, 16–18).

Pasiūlymai maldai

1. Lk 24, 13–35 – mokiniai iš Emauso. „Jie papasakojo, kas jiems atsitiko kelyje ir kaip jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną.“

2. Kontempliuok kitus Kristaus prisikėlimo pasakojimus pagal keturias evangelijas.

*Imk ir piimk, Viešpatie,
visą mano laisvę,
atmintį, protą ir valią,
visa, ką turiu ir valdau.
Tu, Viešpatie, man tai davei,
Tau visa gražinu.
Visa yra Tavo –
tvarkyk pagal savo valią.
Duok man tik savo meilę ir malonę,
nes to man užtenka (DP, 234).*

Kontempliatyvi veikla

Veikli meilė yra ignaciškojo dvasingumo branduolys. Ignacas dažnai vartodavo posakį „padėti sieloms“. *Dvasinių pratybų* pabaigoje, meditacijoje „Dievo meilei įgyti“, sakoma, kad „meilė turi būti rodoma labiau darbais negu žodžiais“ (DP, 230). Atliekantis pratybas asmuo, atsižvelgdamas į savo giliausius troškimus, talentus, gyvenimo aplinkybes, krikščioniškas vertybes, turi stengtis suvokti, kokiai veikliai meilei (tarnystei) Dievas jį (ją) kviečia.

Kad išvengtų netvarkingų polinkių įtakos bei padarytų tinkamą ir gerą sprendimą, asmuo privalo turėti vidinę pausiausvyrą (būti „indiferentiškas“ pasirinkimo objektams). Pratybų vadovas neturi įsiterpti patarimais, trukdyti „tiesioginiam“ Kūrėjo bendravimui su savo kūrinium. Pats Dievas, veikdamas per giliausius asmens troškimus, dvasinės paguodos ar nepaguodos patirtis, padės suvokti, kokiai tarnystei jis (ji) yra kviečiamas (-a).

Veikli meilė yra integrali krikščioniškojo tikėjimo dalis. Turime rasti savo būdą dalytis džiaugsmu ir viltimi, liūdesiu ir sielvartu su šiandienos žmonėmis, ypač neturtingaisiais ir prispaustaisiais.

Artimas Ignaco bendražygis Jeronimas Nadalis mėgo sakyti: „Pasaulis – mūsų namai“. Todėl jėzuitai ir kiti ignaciškuoju dvasingumu besivadovaujantys asmenys rinkdavosi veiklą, atsižvelgdami į žmonių poreikius. Tarnauti Dievui ten, kur labiausiai reikia, sutikti Dievą visuose dalykuose – tai, anot Nadalio, ir yra „kontempliatyvi veikla“.

„Dabar mes regime lyg veidrodyje, mįslingu pavidalu, o tuomet regėsime akis į akį“ (1 Kor 13, 12).

6. Malda ir dvasinė įžvalga

Kuo ypatinga ignaciškoji malda – kontempliacija? Kas yra dvasinė įžvalga?

Evangelijose pasakojama, kad Jėzus ilgas valandas praleisdavo melddamasis: „Tomis dienomis jis užkopė į kalną melstis ir ten praleido visą naktį, melddamasis Dievui“ (Lk 6, 12).

Ignacas suvokė, kad malda – tai bendravimas su Dievu. Kad pokalbyje su Dievu dalyvautų visas žmogus, reikia uždegti jo protą, pažadinti vaizduotę, jausmus, paveikti valią. To siekiama malda, kuri vadinasi ignaciškoji kontempliacija.

Ignacas pastebi, kad maldos aplinka, kūno padėtis ir sveikata, maisto kiekis ir rūšis bei kiti dalykai veikia žmogaus gebėjimą melstis.

Ignacas ragina įsivaizduoti Evangelijoje aprašytus įvykius, nes vaizduotė atgaivina Evangelijos scenas ir leidžia kūrybingai elgtis su jomis, t. y. įeiti į realią žmonių gyvenimo situaciją, mintyse užmegzti pokalbį su jos veikėjais ir t. t. Besimeldžiantis žmogus vaizduotėje mato, girdi, liečia, ragauja, užuodžia visa, kas siejasi su aprašytu įvykiu.

Maldoje klausiamo, kaip suvokiame pasaulį ir jo rūpesčius, kokios yra mūsų asmeninės nuostatos, pažiūros ir vertybės, kaip jos dera su evangelinėmis vertybėmis, į kokią veiklą įsitraukiame ir t. t.

Kontempliuojant dera kalbėtis su Dieviškaisiais Asmenimis. Per pokalbį laisvai ir su pasitikėjimu, „kaip draugas kalbasi su draugu“, išreikšti kontempliacijos metu kilusius jausmus (DP, 54). Gyvas evangelijų

Giliausi širdies troškimai ir Dievo balsas

apmąstymas sujaudina širdį, o per „pasikalbėjimą“ širdis parodo savo pilnatvę arba tuštumą.

Ignaciškoji kontempliacija padeda pažinti Kristų, daro įtaką mūsų pasirinkimams ir įsipareigojimams, padeda labiau įsitraukti į kasdienį gyvenimą.

Būti krikščioniu – tai labiau tiesos ir meilės paieška nei saugi ir užtikrinta būseną. Siekdami vienyti maldą ir gyvenimą tu-rime nuolat apsispręsti. Dievo valios ieškojimas ir gebėjimas ją įžvelgti yra krikščioniškojo dvasingumo pagrindas.

„Dvasių atpažinimas“ yra susijęs su gilesniais jausmų klo-dais, su dvasiniu jausmų suvokimu ir įvertinimu – „dvasinė paguoda“ ir „dvasinė nepaguoda“ – ir ypač su tuo, kur link ši dvasinė patirtis mus veda.

Būti „įžvalgiam“ – tai pamatyti ir įvertinti Dievo meilės ženklus, atsiliiepti į Dievo Dvasios kvietimą ir sekti ten, kur ji veda.

„Visa ištirkite ir, kas gera, palaikykite!“
(1 Tes 5, 21).

Sąžinės peržvalga

Ką sakome mylimam žmogui?

1. *Ačiū tau.* Rodydami meilę kitam asmeniui, rizikuojame, kad ji bus atmesta. Kai žmogus mūsų meilę priima, jaučiame dėkingumą.

2. *Padėk man.* Suvokiame savo abejingumą, nenorą tinkamai atsiliiepti mus mylinčiam asmeniui, dėl to prašome pastabumo, jautrumo.

3. *Aš tave myliu.* Kai pastebime savo trūkumus, sakome: „Aš tikrai tave myliu, nors kartais esu abejingas (-a), nepastabus (-i), nejautrus (-i).“

4. *Atsiprašau.* Savo nejautrumą kito asmens meilei išreiškiame nuoširdžiu gailesčiu.

5. *Būk su manimi.* Pokalbį baigiame trokšdami likti kartu su mus mylinčiu žmogumi.

Ką sakome Dievui?

Tirdami sąžinę, norime Dievui pasakyti:

1. *Ačiū Tau, Dieve. Koks didis Tu esi!* Prisimename visas gautas dovanas, kaip konkrečiai Dievas pas mus atėjo – kaip per žmones, įvykius, patirtis mus kalbino.

2. *Padėk man.* Dievo meilės šviesoje pradėdame suvokti, kad jam buvome nejautrūs, o kartais – akli ir kurti. Meldžiame, kad Dievas padėtų geriau suprasti jo meilės ženklus.

„Jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną“ (Lk 24, 35)

3. *Aš tikrai Tave, Dieve, myliu.* Kaip pasireiškė mūsų abejingumas, neatidumas, nejautrumas? Kaip neatsiliepėme Dievui, jo Žodžiui?

4. *Atsiprašau.* Tai ne slegiantis, bet eucharistinis momentas – nuo padėkos per atgailą į bendrystę. „Viešpatie, nesu vertas (-a).“ Kaip sūnaus paklydėlio tėvas, Dievas kviečia mus į puotą (plg. Lk 15, 11–32).

5. *Pasilik su manimi, Dieve.* „Tavo malonės padedamas (-a), mylėsiu Tave labiau.“

Ar esu išgyvenęs (-usi) Kristaus ir Bažnyčios slėpinį?

Mokinių iš Emauso istorija (Lk 24, 13–35)

Po Jėzaus nukryžiuavimo Jeruzalėje du mokiniai ėjo keliu į Emausą. „Jie kalbėjosi apie visus tuos įvykius. Jiems taip besikalbant ir besiginčijant, prisiartinio pats Jėzus ir ėjo kartu. Jų akys buvo lyg migla aptrauktos, ir jie nepažino jo.“ Mokiniai atsivėrė Jėzui, dalijosi savo liūdesiu. Atidžiai juos išklausęs, Kristus aiškino jiems, kas „visuose Raštuose apie jį pasakyta.“ Žodžiai, kuriuos jis kalbėjo, padėjo mokiniams geriau suvokti ir priimti skausmingą paskutinių dienų patirtį, teikė vilties, todėl jie prašė, kad Jėzus pasilikėtų: „Pasilik su mumis! Jau vakaras arti, diena jau besibaigianti...“ „Jis užsuko pas juos. Įsitaisęs su jais prie stalo, paėmė duoną, palaimino, laužė ir davė jiems. Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų, bet jis pranyko jiems iš akių.“ Mokiniai prisiminė, kokios užsidegusios buvo jų širdys, kai jis kelyje jiems kalbėjo. Apaštalai grįžo į Jeruzalę ir papasakojo, kas jiems atsitiko kelyje, ir „kaip jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną.“

Ko reikia, kad išgyventume Kristaus ir Bažnyčios slėpinį, ir savo patirtimi galėtume dalintis su kitais žmonėmis?

• Susiburti Jėzaus vardu

Jėzus Kristus sako: „Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten ir aš esu tarp jų“ (Mt 18, 20).

• Dalytis svarbiomis gyvenimo patirtimis

Pasakodami savo gyvenimo istoriją ir klausydamiesi kitų, geriau pažįstame save ir kitus. Kasdienių patirčių kontekste Dievas mums taria gyvenimo žodžius.

• Klausytis Dievo Žodžio ir laužyti duoną

Dievo Žodis atveria naujas galimybes ir neaprepiamus horizontus. Duonos laužymas – Eucharistija – tai dėkojimas už gyvenimą ir Dievo meilę Kristuje. Sutinkame Kristų tam, kad ir vėl jo ieškotume.

• Daryti gera ir liudyti Kristų kitiems žmonėms

Susitikimas su Kristumi skatina vaduotis iš egoizmo ir padėti kitiems žmonėms. „Iš tiesų sakau jums: jei kviečio grūdas nekris į žemę ir nenumirs, jis pasiliks vienas, o jei numirs, jis duos gausių vaisių“ (Jn 12, 24).

Jeigu tai vykdome, išgyvename Kristaus ir Bažnyčios slėpinį. Mums nereikia remtis kitų žmonių mintimis, kai kalbame apie tikėjimą ir Bažnyčią, galime pasakoti iš savo patirties.

„Jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną“.

Malda tobula,
kai atrandi begalybę.
Begalybę atrandi,
kai aiškiai suvoki.
Suvokimas tampa aiškus,
kai atsisakai
išankstinių nuostatų
ir visų savo pralaimėjimų
bei pasiekimų sureikšminimo.
Tada tai, kas stebuklinga,
tampa matoma ir širdis
prisipildo nuostabos.

(Anthony de Mello, SJ)

Dvasingumo gairės XXI amžiui

Dievo įvaizdis po holokausto

Kaip suderinti krikščionybės skelbiamą Dievo meilę žmogui ir pasauliui su, pvz., nacių koncentracijos stovyklų atsiradimu, Stalino nusikaltimais žmonijai? Kur buvo Dievas, kai lietuvius trėmė į Sibirą ir tuomet, kai mūsų tautiečiai žuvo 1991 m., gindami Lietuvos nepriklausomybę?

Jeigu Dievas mus valdytų kaip marionetes – reguliuotų kiekvieną mūsų žingsnį ir judesį, – tai jis, o ne kas kitas, būtų atsakingas už genocidą. Dievo, atsakingo už kiekvieną žmogaus veiksmą, įvaizdis visiškai „mirė“ po moderniaisiais laikais įvykdytų nusikaltimų žmogiškumui, pvz., Osvencimo koncentracijos stovyklos ar Stalino gulago.

Tikrasis Dievo veidas mums apreikštas nukryžiuotame ir prisikėlusiam Jėzuje Kristuje. Todėl atsakymas į klausimą, kur buvo Dievas, kai budeliai vykdė nusikaltimus prieš žmoniją, yra vienas – su tais žmonėmis, kurie kentėjo ir mirė: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40).

Apaštalas Paulius pastebi: „Žydai reikalauja ženklų, graikai ieško išminties, bet mes skelbiame Kristų nukryžiuotąjį, kuris žydams yra papiktinimas, o pagonims – kvailystė. Bet pašauktiesiems – tiek žydams, tiek graikams – skelbiame Kristų – Dievo jėgą ir Dievo išmintį“ (1 Kor 1, 23–24).

Puoselėk ir plėsk tikėjimo tradiciją

Tikėjimo tradicija nėra sustingusi, ji nuolat kuriama atsižvelgiant į naujas Šventojo Rašto išvalgas, gyvenimo aplinkybes, mokslo ir kultūros pasiekimus ir t. t.

Pasakok visą Jėzaus gyvenimo istoriją

Svarbu ampatyti ne tik Jėzaus įsikūnijimo ir nukryžiuavimo slėpinius, bet ir kitus jo gyvenimo įvykius, atskleidusius Išganytoją, kaip žmogų ir Dievą dėl kitų.

Siek nuolatinio Bažnyčios atsinaujinimo

Tiesos ir teisingumo siekis neišvengiamai sulaukia kritikos, kitų išbandymų. Tačiau keliaujanti Bažnyčia nuolat turi atsinaujinti.

„Ką patyrėme ir mūsų rankos lietė“ (1 Jn 1, 1)

Dievo Žodis pasaulyje

„Kas buvo nuo pradžios, ką girdėjome ir savo akimis regėjome, ką matėme ir mūsų rankos lietė, – tai skelbiame apie gyvenimo Žodį. Gyvenimas pasirodė, ir mes regėjome ir liudijame, ir skelbiame jums šį amžinąjį gyvenimą, kuris buvo pas Tėvą ir pasirodė mums. Ką matėme ir girdėjome, mes skelbiame jums, kad ir jūs turėtumėte bendravimą su mumis. O mūsų bendravimas yra su Tėvu ir su jo Sūnumi Jėzumi Kristumi. Ir tai rašome jums, kad jūsų džiaugsmas būtų tobulas“ (1 Jn 1–4).

Dievui tapus žmogumi, pasikeitė ir laikas, ir žmogaus gyvenimas. Ne tiek, kad jis, paties Dievo amžinasis Žodis, paliovė buvęs savimi su visa savo didybe ir neįsivaizduojama palaima. Bet jis tikrai tapo Žmogumi. Ir dabar jam rūpi šis pasaulis ir jo likimas. Dabar tai nebėra tik jo darbas, bet ir jo paties esybės dalis. Dabar jis nebežiūri į jo eigą kaip stebėtojas – jis pats yra jame. [...] Dabar mums nebereikia ieškoti jo dangaus platybės, kur pasiklysta mūsų dvasia ir širdis. Dabar jis pats yra mūsų žemėje, kur jam sekasi ne geriau negu mums, ir kur jis negauna jokios ypatingos privilegijos, bet visą mūsų dalią: alkį, nuovargį, priešišumą, mirtiną baimę ir baisią mirtį. [...] Tai neįtikėtina tiesa. Bet tik ji – pritemdyma tikėjimo šviesa – nušviečia mūsų naktis, tik ji padaro jas šventas.

Dievas atėjo. Jis yra pasaulyje. Todėl viskas yra kitaip, nei mes įsivaizduojame. [...] Kai sakome „Kalėdos“, tai reiškia, kad įsikūnijusiame Žodyje Dievas ištarė pasauliui savo paskutinį, savo giliausią, savo patį gražiausią žodį, žodį, kuris negali būti atšauktas, nes tai galutinis Dievo darbas, nes tai – pats Dievas pasaulyje.

K. Raneris, SJ

**Suvok,
kad krikščionių
Dievas yra
„silpnas“. Tai –
nukryžiuotas Dievas**

Dievas neapsaugo nuo nelaimės ar kančios, bet jis yra su tais, kurie kenčia. Jo vardas – „Dievas su mumis“.

**Puoselėk dialogą su kitų
kultūrų žmonėmis,
rūpinkis Žeme**

Tikėjimas įpareigoja puoselėti ne tik teisingus santykius su skirtingų kultūrų žmonėmis, bet ir su mūsų planeta – Žeme.

**Venk
fundamentalizmo**

Svarbu suvokti, kad būti krikščionių – ieškoti tiesos, jos siekti, o ne ją turėti. Su Dievu susitinkame tam, kad ir vėl jo ieškotume.

Naudota literatūra

Ignacas Lojola, *Dvasinės pratybos*, Lietuvos jėzuitų provincija, 2008.
Ronald Modras, *Ignatian Humanism: A Dynamic Spirituality for the 21st Century*, Chicago: Loyola Press, 2004.
Dermot A. Lane, *The Experience of God: An Invitation to Do Theology*, New York: Paulist Press, 1981.
The New Dictionary of Catholic Spirituality, Collegeville: The Liturgical Press, 1993.
Kun. Vytauto Sadausko SJ nuotraukos. Sieger Kioderio meninės reprodukcijos.

Parengė kun. Vytautas Sadauskas SJ. Išleido Vilniaus jėzuitų gimnazija.